

Bocsa József Sch.P.: Bibliai démonológia

Az ördögről, a sátánról, a démonokról, a bukott angyalokról és az őket jelölő egyéb megnevezésekről alig, vagy egyáltalán nem történik említés sok mai prédikációban, teológiai műben. Mindezeket a lényeket a mítoszok, a képzelet világába utalják. Ha lépten-nyomon bele is ütköznek azokba a szentírási helyekbe, ahol ezekről a lényekről van szó, kitérő magyarázatot adnak. Történeti magyarázatokkal állnak elő, mítosztalanításról beszélnek, amely némelyeknek annyira sikerül, hogy Jézusból is, aki a megtestesült Második Isteni Személy, Istenember volt, teljesen eltűnik az isteni, és marad a pusztá ember.

Fontos, hogy tisztában legyünk azzal, amiről értekezünk, hogy tudjuk, mi mit jelent. A Biblia azonos értelemben beszél a következő létezőkről: ördög, sátán, démon, sárkány, ősi kígyó, tisztátalan lelkek. Tulajdonneveket is használ velük kapcsolatban. Jézust azzal vádolják, hogy Beelzebubnak, a démonok fejedelmének a segítségével űzi ki az ördögöket. A sátán hol nagybetűvel írva, tulajdonnévként szerepel, hol kisbetűvel köznévként. A Jelenések könyve azt írja, hogy *Levetették a nagy sárkányt, az ősi kígyót, aki maga az ördög, a sátán, aki tévútra vezeti az egész világot (Jel 12,9)*. Tehát ez a szöveg kifejezetten azonosítja az összülőket megkísértő kígyót az ördöggek, a sátánnal, ezen kívül még sárkánynak is nevezi, az Újszövetség, később majd látni fogjuk tisztátalan lelkeknek is nevezi őket, és az általuk okozott betegségek, tünetek alapján is megnevezi őket. Például néma és süket lélek, sőt egyszerűen: betegség lelke (Vö. Lk 13,10).

Milyen természetű létezőket jelölnek ezek a kifejezések?

A Biblikus Teológiai Szótár szerint a Biblia a héber sátán=ellenség, illetve a görög diabolosz=rágalmazó szóval egy személyes létezőt jelöl, aki láthatatlan, de akinek tevékenysége és hatása megnyilvánul egyrészt más lények tetteiben (démonok, vagy tisztátalan szellemek), másrészt az embert érő kísértésekben.¹

A Katolikus Egyház Katekizmusa már konkrétan fogalmaz. A 391. pont összefoglalja a démonokkal kapcsolatos korábbi kijelentéseit: *Összűleink engedetlen döntése mögött egy istenellenes, kísértő hang áll, [266] mely irigységből taszította őket a halálba. [267] A Szentírás és az Egyház hagyománya ebben a lényben egy bukott angyalt lát, akit Sátánnak vagy ördögnek nevez. [268] Az Egyház tanítja, hogy kezdetben Istentől teremtett jó angyal volt. „Az ördögöket és a többi démont Isten természetük szerint jónak teremtette, de önmaguktól rosszak lettek.”[269]*

A gonosz nem valami személytelen erő, elvont fogalom, hanem személyt jelent, a Sátánt, a Gonoszt jelent, az angyalt, aki szembeszegül Istennel. „Ördög”, a görögben dia-bolosz, az, aki „keresztbe fekszik” Isten terve és a Krisztusban beteljesedett „üdvözítő mű” útjában (KEK 2851).

Tehát **személyes létezőkről van szó, nem pusztán képzeleti lényekről, vagy valamiféle megszemélyesített erőkről. Ezek a lények természetük szerint angyalok, szabad akarattal rendelkező tiszta szellemek, akiknek testük nincs, és akiket Isten jónak teremtett, de akik saját akarataukból rosszá váltak, fellázadtak Isten ellen, és ebbe a lázadásukba belevonták az embert is, ráhozva azt a rengeteg rosszat, amelyet a bűn következményei c. fejezetben tárgyaltunk.**

János apostol szerint Jézus egyenesen azért lett emberré, hogy az ördög műveit lerombolja. A katekizmus így fogalmaz. *A Szentírás bizonyítja annak ártó befolyását, akit Jézus „kezdetből fogva gyilkosnak nevez” (Jn 8,44), s aki még azt is megkísérelte, hogy Jézust eltérítse Atyjától kapott küldetésétől. [272] „Az Isten Fia azért jelent meg, hogy az Ördög műveit lerombolja” (1Jn 3,8). Ezen művek legsúlyosabbja – a következmények miatt – a hazug félrevezetés volt, mely az embert rávette, hogy ne engedelmeskedjék Istennek (KEK 394).*

Azért fontos látnunk, hogy milyen a bibliai démonológia, mert vannak más démonológiák is. Már a Bibliában találkozhatunk például a babilonival, amely egy bonyolult démonológia volt. Benne sokféle ördögűzést gyakoroltak, hogy megszabadítsák a megbabonázott személyeket, tárgyakat, helyeket. Ezek a lényekük szerint mágikus szertartások az orvostudomány jelentős részét alkották, hiszen minden betegséget valamilyen rossz szellem

2

tevékenységének tulajdonítottak.

1 Vö: Biblikus Teológiai Szótár Szent István Társulat 1970. Sátán címszó.

2 Lásd: Biblikus Teológiai Szótár démonok címszó.

Ma is mindenféle bonyolult démonológiákkal találkozhatunk, amelyet az orvostudományba vetett bizalom csökkenése is létrehívott. Ma a természetgyógyászat fedőnév alatt – hiteltelenné téve így az igazi pl. gyógynövényeket alkalmazó természetgyógyászatot, sok régi és új keletű démonokat is bevonó mágikus gyógyítás történik. Itt keverednek a szent angyalok és a bukott angyalok, és gyakran éppen arról van szó, amivel Jézust vádolták kortársai, hogy a démonok segítségével űzi ki az ördögöket. Itt a legtöbbször nem kiűzésről, szabadításról van szó, hanem tünet-átcsoportosításokról, amikor az egyik baj, betegség megszűnik, de helyébe lép rengeteg más.

A démonokra vonatkozó hit az Ószövetségben

Előbb történetileg tekintjük át, hogy hogyan bontakozott ki a Szentírásban a démonokra vonatkozó hit.

A Biblikus Teológiai Szótár a démonok címszót a következő mondatokkal indítja. „A démonoknak, ezeknek az ártó szellemi lényeknek az arculata csak lassan bontakozott ki világosan a kinyilatkoztatásban. Kezdetben a bibliai szövegek bizonyos népies hiedelmekből kölcsönzött elemeket használtak fel, és ezeket még nem hozták kapcsolatba a Sátán misztériumával. Végül Krisztus világosságában kapott értelmet minden, aki azért jött le hozzánk, hogy megszabadítsa az embert a Sától és alattvalótól”. Ezt is kijelenti: „Az Ószövetség ugyan szilárdan vallja a rossz szellemek létét és tevékenységét, éppúgy mint az angyalokét, de sokáig csak igen kialakulatlan fogalma volt természetükről és Istenhez való viszonyukról.”

Tóbiás könyve már elég világos tanítást ad az angyalokról és a démonokról. Arról ír, hogy vannak démonok, amelyek kínozzák az embert vagy akár meg is ölik, az angyalok egyik küldetése pedig az, hogy küzdjenek ellenük. Ráfael angyal, az ifjú Tóbiás kísérője, szabadítja meg a démontól leendő feleségét, és őt magát.

A perzsa és a görög mitológiából átvett démonnevek is szerepelnek a Szentírásban. **A Biblia görög fordítói azonosították a pogány isteneket a démonokkal.** A pogányok állandó kísértése volt, hogy próbálják kiengesztelni ezeket a gonosz szellemeket, áldozati kultusszal adózva nekik, egyszóval, hogy istenekké tegyék őket. Izrael se menekült meg ettől a kísértéstől. Elhagyva teremtőjét ő is 'más istenek' felé fordult (MTörv 13,3.7.14; 32,17), más szóval a démonok felé, egészen odáig, hogy emberáldozatot mutatott be nekik (Zsolt 106,37). Mindezt olyan elfajulásnak értelmezte Mózes Törvénykönyve, hogy a mai ember szemében borzalmasnak tűnő módon ki kellett irtani az ilyen város lakóit, hogy a kór tovább ne terjedjen.³

A kései zsidóság gondolkodásában a szent angyalok és a bukott angyalok világa rendszeresebb szervezetet kap. A démonokat bukott angyaloknak tekintik, akik a sátán bűntársai és segítői... Mindenképpen úgy tekintik a démonokat, mint tisztátalan szellemeket, amelyekre gög és érzékiség jellemző. Kínozzák az embereket és igyekeznek rosszba vinni őket. Az ellenük való küzdelem folyamán **ördögűzésekhez folyamodnak, ahogyan azt majd az Újszövetségben Jézus és tanítványai is teszik** (Tób 6,8; 8,2; vö Mt 12,27). **De ezek már nem mágikus természetű ördögűzések, mint Babilonban, hanem könyörgők: abban remélnék, hogy Isten visszaveri a sátánt és szövetségeseit, ha Nevének hatalmát hívják segítségül.** (vö. Zak 3,2; Júdas 9) ... Mihály és égi seregei állandó küzdelmet vívnak ellenük, és az emberek segítségére jönnek (vö. Dán 10,13).

Ezekben a szövegekben feltűnnek már olyan elemek, amelyek majd az Egyház későbbi ördögűző szövegeiben is visszavissza térnek. Például a XIII. Leo pápa által írt Szent Mihályhoz szóló imából ismert fordulat: parancsoljon neki az

4

Isten. A Bibliából ismert arkangyalok, Ráfael és Michael azok, akik elűzik az ördögöket, megvívják velük a harcot, amit

3 *Ha valamelyik városod felől, amelyet az Úr, a te Istened lakóhelyül ad neked, azt hallod, hogy körödből származó semmirekellő emberek odamentek, s félrevezették városuk lakóit, így beszélvén: Rajta! Szolgáljunk más isteneknek – olyanoknak, akiket ti nem ismertek –, akkor vizsgálj ki az ügyet, járj utána, tarts alapos kihallgatást. Ha beigazolódik, hogy ez a szörnyűség csakugyan megtörtént körödben, akkor a város lakóit hányd kardélre. Töltsd be rajta s mindenben, ami az övé az átkot, aztán mindent, amit zsákmányolsz, hordj össze a piacon, s a várost mindazzal együtt, amit zsákmányoltál benne, égesd el, áldozatul az Úrnak, a te Istenednek. Maradjon örökre romhalmaz, nem szabad újjáépíteni! Az átokverte javakból ne maradjon semmi a kezed közt, hogy az Úr rettentő haragja elcsituljon, könyörülettel legyen irántad és irgalmában – amint atyáidnak esküvel ígérte – megsokasítson. (M Törv 13, 13-18)*

4 *Megmutatta nekem József főpapot, amint az Úr angyala előtt állt. Jobbján a sátán állt, és vádolta. 2Az Úr angyala ezt mondta a sátánnak: „Parancsoljon neked az Úr, sátán, parancsoljon neked az, aki kiválasztotta Jeruzsálemet! Nem üszök ő, amelyet kimentettek a tűzből?” (Zak3,1-2)*

csak ők tudnak megvívni, hiszen azonos a természetük, ebből következően azonosak a fegyvereik.

Jézus a Sátán és a démonok legyőzője

A Biblikus Teológiai Szótár démonok címszónál ezt az alcímet adja, amikor a témát az Újszövetségben tárgyalja. Azt írja, hogy Jézus egy párvialalt folytat a Sátánnal. „Jézus élete és cselekvése a két világ e párvialadának látókörében helyezkedik el; a párbaj tétje végső soron az ember üdvössége. Jézus személyesen száll szembe a Sátánnal” először amikor az arra vetemedik, hogy Őt is megkísértse, és eltérítse küldetésétől. „Szembeszáll a bűnös emberiséget hatalmukban tartó gonosz szellemekkel is és a maguk birodalmában győzi le őket. Ezen azt kell értenünk, hogy **a Sátán evilág fejedelme**. János apostol Jézus szavait idézve így nevezi őt. Jézus egy alkalommal felfohászzkodott. *Atyám, dicsőítsd meg nevedet!*” Erre szót hallatszott az égből: *„Megdicsőítettem és ezután is megdicsőítem.”* A nép, amely ott ácsorgott, ennek hallatára azt gondolta, hogy mennydörgött. Mások így vélekedtek: *„Angyal beszélt vele.”* Jézus megmagyarázta nekik: *„Nem miattam hallatszott ez a szózat, hanem miattatok. **Ítélet van most a világon. Most vetik ki ennek a világnak a fejedelmét*** (Jn 12,28-31).

A katekizmus így fogalmaz. Az „e világ fejedelme” fölötti győzelem egyszer s mindenkorra megszületett abban az órában, amelyben Jézus szabadon halálra adta önmagát, hogy életét ajándékozza nekünk. Ekkor van e világ ítélete, és ekkor „vettetik ki” e világ fejedelme (KEK 2853.).

Jézusnak ez a démonok feletti győzelme sok ördögűző jelenetben megnyilvánul. Ezekről az evangéliumok beszámolóí tanúskodnak. A legtöbbet mindegyik evangélista elbeszéli. Amikor Jézus a kafarnaumi zsinagógában először nyilvánosan beszél, akkor a hallgatóságban, magának Péter apostolnak az emlékezetében is csak az ördögűzés jelenete marad meg. Beszédének tartalmára már nem is emlékeznek, csak arra, hogy milyen hatalommal cselekszik. *A zsinagógájukban volt egy tisztátalan lélektől megszállt ember. Ez rögtön ilyeneket kiabált: „Mi közünk egymáshoz, názáreti Jézus! A vesztünkre jöttél? Tudom, ki vagy: Az Isten Szentje.”* Jézus ráparancsolt, így szólva: *„Hallgass és menj ki belőle!”* A tisztátalan lélek erre össze-vissza rángatta az embert, aztán nagy kiabálás közepette kiment belőle. Mindnyájan elcsodálkoztak. *„Ki ez? – kérdezték vitatkozva egymástól. Tanítása egészen új, s akkora a hatalma, hogy még a tisztátalan lelkeknek is tud parancsolni, s azok engedelmeskednek is neki”* (Mk 1,23-27)

Nagyon emlékezetes volt sokaknak a gadarai megszállott esete, akit egy egész légió démon tartott megszállva. A félelem, és a sertéseik pusztulása miatt a gadaraiak arra kérik Jézust, hogy hagyja el határukat (Mk 5,1-20).

Az evangéliumok leírásából nem tudunk arról, hogy Jézus távolabbi földrészeken is járt volna. Maga azt mondja, hogy küldetésem csak Izrael házának elveszett juhaihoz szól (Mt 15,24), de kiúzi a szírföníciai származású anya lányából is az ördögöt, mivel olyan kitaróan kérleli (Mk 7, 24-30).

A mai orvostudomány fogalmai szerint epileptikus gyermekből egy „néma és süket” lelket űz ki. Mikor tanítványai megkérdezték, hogy *„Mi miért nem tudtuk kiűzni”,* azt felelte, hogy *„Ez a fajta nem megy ki másként, csak imádság és böjt hatására”* (Mk 9, 14-29)

Az ördögtől megszállt, vak és néma ember meggyógyításakor fogalmazódik meg a vád Jézus ellen, hogy *„Beelzebubnak, az ördögök fejedelmének nevében űzi ki az ördögöket”* (Mt 12,22-32). Jézus elmagyarázza a hallgatósága előtt ennek logikai képtelenségét. Ekkor teszi azt a kijelentését is, hogy *„aki nincs velem, az ellenem van, aki nem gyűjt velem, az szétszór.”* Ez szembe szokták állítani Jézusnak egy másik kijelentésével, amelyet ugyancsak ördögűzéssel kapcsolatban tesz: *„aki nincs ellenetek, az veletek van”* (Lk 9,50). Csakhogy ez utóbbi esetben arról van szó, hogy a tanítványok megtiltották valakinek az ördögűzést azért, mert az ördögűző formálisan nem tartozott hozzájuk. Jézus erre válaszolta nekik, hogy aki nincs ellenetek, az veletek van. Így érthetőek szavai: ha az ember az ördög ellen harcol, aki ellen ti is harcoltok, akkor valójában egy oldalon harcoltok. Ez az ember nem ellenetek, hanem az ördög ellen harcol. Valójában teát a szövetségeseitek. A Márknál leírt történetben viszont éppen a Jézus és a Sátán, vagyis evilág fejedelme közti küzdelemről van szó, amelynek tétje az ember üdvössége. Jézus azért jött, hogy megtörje a Sátán és a bűnös emberiséget hatalmukban tartó gonosz szellemek uralmát, hogy kiragadjon fennhatóságuk alól.

5 Az ördögűzés hatására elmenekült a démon és *meg sem állt Egyiptomig. Ráfael üldözőbe vette, megkötözte és odaláncolta.* (Tób 8,3). Gábiel angyal megjelenik Dánielnek, és ezt mondja neki. *Éppen a könyörgésem miatt kellett hozzád jönnöm. A perzsák országának (angyal) fejedelme huszonegy napon át ellenállt nekem. De Mihály, az egyik legfőbb fejedelem, segítségemre jött. Ott is hagytam, hogy küzdjön meg a perzsák királyával* (Dán 10,12-13).

Ebben a harcban döntenünk kell, hogy melyik oldalon harcolunk. Az áteredő bűn miatt mindannyian a gonosz oldalán kezdjük, az ő hatalma alatt vagyunk. Csak tudatos döntéssel állhatunk át Jézus oldalára. Ez a keresztségkor történik, illetve ha az csecsemőkorban történt, a keresztség tudatos vállalásakor. Ha ezt nem tesszük, ha nem közreműködünk Jézussal abban, hogy megmentsen minket, akkor az ördögök hatalma alatt maradunk.

Lukács evangelistánál van egy összefoglaló kijelentés, amelyben az szerepel, hogy a környezetében lévő asszonyok közül is többeket meggyógyított, illetve megszabadított a gonosz lelkektől. Név szerint említi a Magdalai Máriát is. *Ezután bejárta a városokat s a falvakat, tanított, és hirdette az Isten országát. Vele volt a tizenkettő és néhány asszony, akiket a gonosz lelkektől és a különféle betegségektől megszabadított: Mária, mellékneven magdalai, akiből hét ördög ment ki (Lk8,1-2).* A magdalai Mária kilétéről vita zajlik. Egyes teológusok szerint ez a nő nem azonos Lázár és Márta testvérével, Mária Magdolnával. A misztikusoknál viszont egyértelműen az szerepel, hogy ez a Magdalai Mária Mária Magdolna volt, Lázár és Márta testvére.

Ez a részlet is ráirányítja a figyelmet arra a tényre, amelyet a Biblikus Teológiai Szótár úgy fogalmaz, hogy az ördögi megszállottság és betegség az újszövetségi szentírási részekben összevegyül. Hol az szerepel, hogy Jézus meggyógyítja a megszállottat (Lk 6,18; 7,21), hol pedig az, hogy kiűzi a démonokat (Mk 1,34-39). A szócikk szerzője azt írja, hogy „főleg azt kell szem előtt tartanunk, hogy minden betegség a Sátán emberek feletti hatalmának jele.”⁶ **„Amikor Jézus szembeszáll a betegséggel, a Sátánnal száll szembe; amikor gyógyulást ad, a Sátánt győzi le. A démonok azt hitték, hogy ők az urak idele; Jézus azért jött, hogy elveszejtse őket.** A tömeg álmélkodik azon a tekintélyen, amely megnyilvánul benne velük szemben” (Mk 1,24; Mt 12,23; Lk 4,35 és a következők).

Az Egyház harca a gonosz lelkek ellen

A Beelzebul vád kapcsán kiderül, hogy Jézus Isten Lelkével űzi ki a démonokat. Ezután az ördögűzések már Jézus Nevében történnek. Amikor küldetésben elindítja tanítványait, átadja nekik a démonok fölötti hatalmát. Azok örvendezve térnek vissza és beszámolnak a történekről. *Uram, még a démonok is engedelmeskednek nekünk a te nevedre (Lk 10, 17)!* A tanítványok valóban tapasztalják, hogy a démonok alá vannak vetve nekik; ez a Sátán bukásának nyilvánvaló bizonyossága. Ez lesz a századok folyamán az egyik jel, amely az Evangélium hirdetését a csodákkal együtt kísérni fogja. Mennybemenetele előtt Jézus ezt mondja apostolainak. *„Menjetek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki nem hisz, az elkárhozik. **Akik hisznek, azokat ezek a jelek fogják kísérni: Nevemben ördögöt űznek, nyelveken beszélnek, kígyókat vehetnek kezükbe, és ha valami mérget isznak, nem árt nekik, ha pedig betegekre teszik a kezüket, azok meggyógyulnak**” (Mk 16,15-18).* Vannak szentírási-magyarázók, akik azt mondják, hogy ez az un. Márk klauzúra későbbi hozzátoldás. De ha így is lenne, az még nagyobb bizonyíték ezek valóságartalmáról, arról, hogy ezt a későbbi korokban is így élték meg a keresztények.

A Sátánról az szerepel a Szentírásban, hogy a hazugság atyja. Erről lesz egy külön fejezet.

Az apostoloknak és a későbbi keresztényeknek meg kellett küzdeniük sátán mindenféle hazugságával és mesterkedésével, amelyekkel **babona, varázslás, jószellemekbe vetett hit formájában is találkoztak.**

Pál apostol és kísérői Ciprus szigetén találkoztak egy Barjézus nevű zsidó varázslóval és hamis prófétával, aki a római helytartó kíséretéhez tartozott. Ez a varázsló *„akadékoskodott, és azon volt, hogy elfordítsa a helytartót a hittől”.* Erre Pál apostol elég különös módon lép fel vele szemben. Bár az átok nem jellemző az Újszövetségben, de mégis valami hasonló történik az illetővel, de nem véglegesen, hanem, a szerző hozzá teszi, hogy csak egy időre. *Erre Saul, vagy másik nevén Pál a Szentlélekkel eltelve rászégezte tekintetét, és rákiáltott: Ördög fia, tele minden ravaszsággal és gonossággal, és ellensége minden igazságnak, nem hagyod abba, hogy áskálódj az Úr egyenes útja ellen? Lám, most lesújt rád az Úr keze, megvakulsz és nem látod a napot egy ideig.”* Azon nyomban vak sötétség szakadt rá, és botorkálva kereste, hogy valaki kezét nyújtson neki. Amikor a helytartó látta az esetet, hívő lett, mert egészen lenyűgözte az Úr tanítása.⁷

Jézus küldötteinek a párbaja a démonokkal más alakban is megjelenik: küzdelem a varázslat, mindenfajta babona (Csel

⁶ Szombaton az egyik zsinagógában tanított. Volt ott egy asszony, akit már tizennyolc éve gyötört a betegség lelke; teljesen meg volt görbedve, úgyhogy nem is tudott fölegyenesedni. Amikor Jézus meglátta, odahívta és így szólt hozzá: „Asszony, megszabadultál betegségedtől.” Közben rátette a kezét. Az rögtön fölegyenesedett, és dicsőítette az Istent. (Lk 13, 10-13)

⁷ Az egész eset elbeszélését lásd: Csel 13,4-12

13,8kk; 19,18-19), és a jós-szellemekbe vetett hit ellen (Csel 16,16).

Az Apostolok Cselekedeteinek következő részlete több tanulsággal is szolgál. *Isten rendkívüli csodákat is tett Pál által. Így például betegekre tették az általa használt törülközőket és fejkendőket, és a betegség elhagyta őket, a gonosz lelkek meg kiszálltak belőlük.* A vándorló zsidó ördögűzők közül is megpróbálták néhányan, hogy a gonosz lelkektől megszállottakra ráolvassák Urunk Jézus nevét, ezt mondva: „Kényszerítlek titeket Jézusra, akit Pál hirdet.” Egy zsidó főpapnak, Szkéuasznak hét fia is így tett. De a gonosz lélek visszavágtott: „Jézust ismerem, Pálról is tudok, de ti kik vagytok?” Ezzel rájuk vetette magát a megszállott ember, kettőt letepert közülük, s úgy elbánt velük, hogy meztelenül és sebekkel borítva menekültek ki a házból. Erről minden efezusi zsidó és görög tudomást szerzett. Nagy félelem fogta el őket, és magasztalták Urunk Jézus nevét. Sok hívő is előállt, beismerték és elmondták saját mesterkedéseiket. A bűbajosok közül sokan könyveiket is elhozták, és mindenki szeme láttára elégették őket (Csel 19, 11-19). Gyógyulások és szabadulások történnek a Pál apostol által használt tárgyak révén. Az ereklyetiszteletnek a bibliai gyökereit is láthatjuk ebben a történetben. A második tanulság az, hogy Jézus Nevét nem lehet akárhogyan használni. Nem a név mágikus ismételtetése számít, hanem a Jézusba vetett hit és a Vele való egység. A történetből látszik az is, hogy mágikus gyógyítások is gyakorlatban voltak abban a korban, ahogyan a mi korunkban is. Az eset után többen beismerték az ilyen mesterkedéseket. **A megtérés, és a mágia mögött álló gonosz lelkekkel való szembefordulás kifejeződött abban is, hogy elégették az ilyen praktikákat tartalmazó könyveiket, mágikus eszközeiket.**

Hogy a jóslás, a jövőmondás is a gonosz tevékenységi körébe tartozik mutatja Pál apostol és Szilás esete, akik megszabadítják a jós szellemtől megszállott leányt, kiűzik belőle azt a démonot, amely képessé tette őt erre. És mivel ez a lány gazdáinak éppen a gonosz által művelt jóslásaival hasznot hajtott, ezért bosszúból bebörtönöztették Pált és Szilást. *Egyszer, ahogy az imádkozóhely felé tartottunk, találkoztunk egy jós szellemtől megszállt leánnyal, aki jóslásaival nagy hasznot hajtott gazdáinak. Pál után és miutánunk szaladt, és így kiáltozott: „Ezek az emberek a fölséges Isten szolgálói, s az üdvösség útját hirdetik nektek.” Ezt több napon át megismételte. Pál már bosszankodott miatta, hátrafordult és rászólt a lélekre: „Parancsolom neked Jézus Krisztus nevében, menj ki belőle!” Ki is ment akkor mindjárt. Amikor gazdái látták, hogy nem húzhatnak belőle több hasznot, megragadták Pált és Szilást, és a fórumra hurcolták, az elöljárók elé (Csel 16,16-19).*

A démonok elleni küzdelem másik területe, amellyel az Apostolok Cselekedeteiben és a Jelenések könyvében találkozhatunk, az a bálványimádás. A démonok imádtatják magukat és az asztalukhoz hívják őket, hogy az Eucharisziához hasonló kultikus lakomákon még szorosabban magukhoz láncolják őket.

A Korintusiaknak írt első levelében Pál apostol szembeállítja a keresztény áldozatot a pogány áldozatokkal. Az egyik az Istennek való áldozat, a másik az ördögnek való áldozat. Az egyik Istennel való, a másik az ördöggel való közösségre lépés. A kettő egyszerre nem lehetséges. Két úrnak nem szolgálhat egy időben az ember. Ezért, kedveseim, kerüljétek a bálványimádást. Értelmes emberekhez szólok, ítéljétek meg magatok, amit mondom: Az áldás kelyhe, amelyet megáldunk, nemde a Krisztus vérében való részesülés? S a kenyér, amelyet megtörünk, nemde a Krisztus testében való részesedés? Mi ugyanis sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből részesülünk... **Amit a pogányok áldoznak, azt nem Istennek, hanem az ördögöknek áldozzák.** Igazán nem óhajtom, hogy közösségre lépjétek az ördögökkel. Ti nem ihatjátok az Úr kelyhét is, meg a sátán kelyhét is. Nem részesedhetek az Úr asztaláról, meg az ördögök asztaláról (1Kor 10,14-21).

A Jelenések könyvének csapásai a démonok imádása és gonosz tetteik miatt sújtják az emberek egyharmadát. Itt kifejezett említés történik a varázslásról, a gyilkosságról és a paráznaságról is. E két utóbbi összetartozása napjainkban a szabad szerelem és az abortuszok elterjedése miatt egészen nyilvánvaló. Ez a három csapás – a szájukból kicsapó tűz, füst és kénkö – megölte az emberek egyharmadát. A lovak ereje a szájukban és a farkukban rejlott: a farkuk ugyanis olyan volt, mint a kígyó, feje volt, amellyel marni tudtak. A többi ember, aki nem halt meg a csapások alatt, mégsem tért meg gonosz tetteiből, hanem továbbra is imádták a démonokat és az aranyból, ezüstből, bronzból, kőből és fából készült bálványokat, amelyek nem látnak, nem hallanak és nem járnak, nem tértek meg sem a gyilkosságból, sem a varázslatból, sem paráznaságukból, sem a lopásokból (Jel 9,18-21).

Az apostolok felveszik a küzdelmet a sátántól származó hamis bölcsesség ellen, a démoni tanítások ellen, amelyek minden időben igyekeznek az embereket megtéveszteni, valamint a Vadállat szolgálatában álló hamis csodatevők ellen.

A Lélek világosan állítja, hogy a végső időkben némelyek elpártolnak a hittől, megtévesztő szellemekre és ördögi tanításra hallgatnak. Ezek képmutató hazudozók, akiknek meg van a lelkiismeretük bélyegezve (1Tim 4,1-2).

Láttam, hogy a sárkány szájából, a vadállat szájából és a hamis próféta szájából három békához hasonló tisztátalan lélek jött elő. Ördögi lelkek, akik csodákat művelnek, és elmennek a földkerekség királyaihoz, hogy harcra toborozzák őket a mindenható Isten nagy napjára (Jel 16,13-14).

A Biblikus Teológiai Szótárban külön címszó szerepel a Vadállatról. Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy ez a bizonyos **Vadállat egy szimbolikus alak, amely mögött a Kígyó, a Sárkány, aki az ördög és a Sátán áll** (Jel 12,9). Hatalmát is tőle kapja (Jel 13,4). „**A Vadállat valamiképpen testet ölt azokban a nagy birodalmakban, amelyek a világ meghódítására törnek. Mint az Antikrisztus, ő is fellázad Krisztus Király ellen. Átkozódik, üldözi a szenteket és imádást követel magának**”. A Jelenések Könyvének 13. fejezete szól a tengeri és a szárazföldi vadállatról. Eljön az idő, amikor „*senki sem élhet ideleinn, ha nincs megjelölve az ő számával.*” Ez a totalitárius uralomra törő igény nemcsak Antiokhosz Epiphanésznál vagy a pogány Rómában mutatkozik, látjuk újjászületését az Egyház egész történelme során.” Ennek a totalitárius uralomnak a múltban megvoltak a többnyire térbeli korlátai. A globalizációval egyre nagyobb az esély arra, hogy megvalósuljon ez az uralom. De ennek a korunkban működő Vadállatnak a diadala is csupán látszólagos és pillanatnyi. Már az Ószövetség is hangoztatja a hívők győzelmét... A Vadállat veresége ugyan még nem nyilvános, de Jézus halálával és feltámadásával befejezett tény.

A Jelenések Könyve leírja a Vadállatot jelképező földi birodalmak, a Antikrisztus, az ő szolgálatában álló Hamis próféta és követőik végső vereségét. *Majd láttam: A vadállat és a föld királyai összegyűltek a seregeikkel együtt, hogy harcra keljenek a Lovassal és seregével. De ezek elfogták a vadállatot és vele együtt a hamis prófétát, aki csodákat tett, és félrevezette velük azokat, akik a vadállat bélyegét viselték, és a képmását imádták. **Elevenen bevetették mind a kettőt a kénkőves, tüzes tóba. A többit a Lovas kardja ölte meg, amely a szájából tört elő. És az összes madár jóllakott a húsból*** (Jel 19,19-21).

Kezdetől fogva gyilkos, a hazugság atyja

Mindkét elnevezést Jézus alkalmazza az ördögre, a sátánra és a démonokra. Jézus ezt válaszolta a vele vitatkozó zsidóknak: „*Ha Isten volna az atyátok, akkor szeretnétek engem. Mert az Istentől való vagyok, tőle jöttem. Hisz nem magamtól jöttem, hanem Ő küldött. Miért nem értitek a beszédemet? Azért, mert nem vagytok képesek meghallani a szavamat. **Az ördög az atyátok, és atyátok kedvére igyekeztek tenni, aki kezdetől fogva gyilkos, nem tartott ki az igazságban, mert nincs benne igazság. Amikor hazudik, magából meríti, mert hazug, és a hazugság atyja*** (Jn 8,42-44).

A gyilkos jelző röviden értelmezhető. A hazugságról viszont sok szó van a Szentírásban. A sátán attól a naptól fogva gyilkos, hogy elcsábította Évát és rajta keresztül Ádámot (Ter 3,13), és elvágta útjukat az élet fájához. Az embernek nem kellett volna meghalnia. A halál a sátán által lépett be az emberiség életébe. A gyűlölet, a háborúk, a kegyetlen gyilkosságok, abortuszok, öngyilkosságok mögött fő mozgatóként ő áll.

A Bölcsesség könyve szerint a Sátán irigysége révén jött a világba a halál. Megirigyelte az ember boldogságát, ezért meggyűlöltete és halálát idézte elő (Bölcs 2,24). Ugyanez a mechanizmus működik az első földi gyilkoságnál is. Káin irigykedni kezdett Ábelre, féltékeny volt rá, megsemmisítésére törekedett, amely gyilkossággal végződött.

A hazugság szót a Biblia két különböző értelemben használja, az embertársakkal való viszonyunkban és az Istennel való viszonyunkban. Az emberekkel való viszonyunkban az Ószövetségben ilyen cselekedetek szerepelnek: hamis tanúszkodás, cselszövés, csalás, eltérés a gondolat és a nyelv között. Azt mondja az ószövetségi Biblia, hogy a hazug ember vesztébe rohan. Az apai áldást csalással megszerző Jákob is megjárja, apósa, Lábán őt játssza ki. Két lánya közül Ráchelt szereti, és megegyezik Jákobbal, hogy hét évig szolgál érte. Az szerepel a történetben, hogy ez a hét év olyannak tűnt a szemében, mint egy nap, annyira szerette. Jákob azonban az esküvő napján idősebb lányát, Leát adta hozzá, és Ráchelért még újabb hét évet kellett szolgálnia.

Az Újszövetségben Jézus az esküről szólva egyértelműen fogalmaz: *Beszédetek legyen: igen, igen; nem nem. Ami ezt meghaladja, az a gonosztól van* (Mt 5,37). Vagyis nincs szükség esküdözésre, nincs szükség ilyen kifejezésekre, hogy „őszintén mondom”, „becsszóra mondom”. A keresztény mondjon mindig igazat. De ez nem jelenti azt, hogy mindenkinek mindent el kell mondatni. Vannak titkok is, amiket őrizni kell, vannak olyan információk is, amik nem tartoznak másokra. Akikre viszont tartoznak azokkal meg kell osztani, mert a hazugság ellenkezik a Krisztusban való összetartozásunkkal. Ananiás és Szafira Péternek hazudva a Szentléleknek hazudott.

A hazugság az Istennel való kapcsolatban a bálványimádás témaköréhez kapcsolódik. **Ha valaki nem ismeri fel az**

Igaz Istent és a bálványok felé fordul, az hazugságra építi az egész életét, élethazugságban él. Minden megtérés feltétele az, hogy az ember megvallja a bálványok megtévesztő és hazug voltát, amelyeknek addig szolgált. Jeremiás próféta így fogalmaz. *Eljönnek hozzád a nemzetek a föld végső határaitól és így szólnak: Csupa hazugság volt atyáink örökrésze; mihaszna bálványok, közülük egy sem tud segíteni. Alkothat-e magának isteneket az ember? Ha igen, akkor bizony nem istenek.* Pál apostol is a hazug bálványoktól való elfordulásra buzdít és az élő és igaz Istennek való szolgálatra (Jer 16,19-20; Róm 1,25; 1Tessz 1,9).

Jézus kárhóztatja a zsidó nép vak vezetőit, akiket hazugnak, képmutatóknak nevez azért, mert visszautasítják a benne való hitet. *Ha azt mondanám, hogy nem ismerem (az Atyát), hozzátok hasonlóan hazug volnék. De ismerem, és megtartom tanítását* (Jn 8,55). Jézus magát igazságnak nevezi. Az igazsággal ellentétes minden hazugság, hamisság, megtévesztés, minden álság. Az újszövetségi könyvekben sok szó van ezekről: hamis prófétákról, hamis tanítókról, hamis apostolokról, hamis testvérekről, hamis messiásokról, antikrisztusokról. A hazugság megannyi pártfogói ezek; a keresztényeknek szembe kell szállniuk velük, mint Pál tette Elimász varázslóval (Csel 13,8 és a következők).

Álljon itt néhány szentírási idézet ezekről!

Hamis próféták:

Óvakodjatok a hamis prófétáktól! Báránybőrben jönnek hozzátok, de belül ragadozó farkasok. Gyümölcseikről ismeritek fel őket. (Mt 7,15-16)

Jön idő, amikor az egészséges tanítást nem hallgatják szívesen, hanem saját ízlésük szerint szereznek maguknak tanítókat, hogy fülüket csiklandoztassák. Az igazságot nem hallgatják meg, de a meséket elfogadják (2Tim4,3-4).

Hamis apostolok:

Az efezusi egyház angyalának ezt írta: Aki a hét csillagot jobbában tartja, s aki a hét arany gyertyatartó közt jár, a következőket mondja: Tudok tetteidről, fáradásaidról és kitérésedről. Tudom, hogy nem tűröd a gonoszokat: próbára tetted, akik apostolnak mondják magukat, noha nem azok, és hazugnak találtad őket (Jel 2,1-2).

Hamis testvérek:

Még kísérőmet, Titust sem kényszerítették körülmétkedésre, jóllehet görög volt, a betolakodott hamis testvérek ellenére sem, akik azért tolaokodtak be közénk, hogy kifürkésszék Krisztus Jézusban való szabadságunkat, és szolgálásba taszítsanak bennünket (Gal 2,3-4).

Hamis krisztusok, antikrisztus:

Akkor, ha valaki azt mondja: Íme, itt a Krisztus vagy amott! – ne higgyétek. Álpróféták és álkrisztusok fognak fellépni, és nagy jeleket és csodákat visznek végbe, hogy megtévezzék, ha lehet, még a választottakat is. Lám, előre megmondtam nektek. Ha tehát azt mondják nektek, hogy kinn van a pusztában, ne menjetek ki; hogy a házban rejtőzködik, ne higgyétek el! Amint a villám napkeleten támad és napnyugatig látszik, olyan lesz az Emberfiának eljövetele is (Mt 24 23-27).

Gyermekeim, itt az utolsó óra, és mint hallottátok, hogy eljön az antikrisztus, most sok antikrisztus támadt. Ebből tudjuk, hogy itt az utolsó óra. Közülünk mentek ki, de nem voltak közülünk valók. Mert ha közénk tartoztak volna, megmaradtak volna velünk. Rajtuk kellett nyilvánvalóvá válnia annak, hogy nem mindenki közülünk való. Titeket azonban fölkent a Szent, és ezt mindannyian tudjátok. Nem azért írtam nektek, mintha nem ismernétek az igazságot, hisz ismeritek és (tudjátok), hogy az igazságból semmiféle hazugság nem származik. Ki a hazug, hacsak az nem, aki tagadja, hogy Jézus a Krisztus? Az az antikrisztus, aki tagadja az Atyát és a Fiút. Aki tagadja a Fiút, annak az Atya sincs. Aki megvallja a Fiút, azé az Atya. Amit kezdettől fogva hallottatok, az maradjon meg bennetek. Ha megmarad bennetek, amit kezdettől fogva hallottatok, ti is megmaradtok a Fiúban és az Atyában. És ez az ígéret, amelyet ő maga adott nekünk, az örök élet. Ezeket azok miatt írtam, akik félrevezetnek benneteket. A tőle kapott kenet maradjon meg bennetek, és akkor nincs szükségetek rá, hogy bárki is tanítson benneteket, hiszen kenete megtanít benneteket mindenre, s ez igaz, nem hazugság. Aszerint, ahogy tanított benneteket, maradjatok benne. Különösen most maradjatok benne, gyermekeim, hogy ha majd megjelenik, bizalommal lehessünk iránta, és eljövetelekor ne kelljen szégyent vallva távoznunk tőle. Ha tudjátok, hogy ő igaz, azt is tudjátok, hogy mindenki, aki az igazságot cselekszi, tőle való (1Jn 2,18-28).

Tudjátok azt is, mi késlelteti föllépésének idejét. A gonoszság titka már munkálkodik, csak annak kell még az útból eltűnnie, ami még késlelteti.⁸ Akkor majd megjelenik a gonosz, de Urunk, Jézus elsöpri szája leheletével, és megsemmisíti jövetelének tündöklésével. Megjelenését a sátán erejéből mindenféle feltűnő tett, jel és hamis csoda kíséri, meg mindenféle gonosz csábítás is, azok vesztére, akik elkárhoznak, mert nem voltak fogékonyak az igazság

⁸ Vannak, akik ezt az Eucharisziára értelmezik. Az Oltáriszentségben köztünk lévő Jézust kell eltüntetni a Katolikus Egyházból, a tabernákulumokból, a szentmiseáldozatot kell eltörölni ahhoz, hogy az antikrisztus uralomra juthasson.

szerepére, ami üdvösségükre szolgált volna. Azért szolgálta ki őket az Isten a kísértés hatalmának, hogy higgyenek a hazugságnak. Így azok, akik nem hittek az igazságban, hanem a gonoszságban telt kedvük, mind ítéletet vonnak magukra (2 Tessz 2,9).

A hazugságnak ezek az emberei ott szerepelnek már az első keresztények között is, és a többi hazug előtt járnak, akik majd felkelnek a századok során, hogy eltérítsék az evangéliumtól az embereket. És annak a szolgálatában állnak, annak a befolyása alatt működnek, akit Jézus a hazugság atyjának nevez.

Jézus ezt válaszolta: „Ha Isten volna az atyátok, akkor szeretnétek engem. Mert az Istentől való vagyok, tőle jöttem. Hisz nem magamtól jöttem, hanem ő küldött. Miért nem értitek a beszédemet? Azért, mert nem vagytok képesek meghallani a szavamat. Az ördög az atyátok, és atyátok kedvére igyekeztek tenni, aki kezdettől fogva gyilkos, nem tartott ki az igazságban, mert nincs benne igazság. Amikor hazudik, magából meríti, mert hazug, és a hazugság atyja (Jn 8,42-44).

Biblikus alapon is megrajzolható, és ott szerepel Loyolai Szent Ignác híres lelkigyakorlatos elmélkedésében, és más szenteknél is, hogy a világ két táborra oszlik: a Jó és a Rossz, az Igazság és a Hazugság táborára mind erkölcsi, mind vallási értelemben. Az első tábor Istené. A másodiknak is megvan a vezére: *az ősi kígyó, aki maga az ördög, a sátán, aki tévútra vezet az egész világot. A földre vetették, s vele együtt letaszították angyalait is (Jel 12,9).* A világ tengelye e két tábor között helyezkedik el, és fontos, hogy a keresztények ne hagyják elcsábítani magukat az ördög cseleiteitől, hogy hitük kárt ne szenvedjen (2Kor 11,3). Ennek megvan a tényleges veszélye. Ettől igyekszik óvni Pál apostol a korinthusiakat. *Bárcsak eltűrnétek részemről egy kis balgaságot! De hiszen meg is teszitek. Én Isten féltékenységével féltetek titeket. Mert eljegyeztelek benneteket egy férfival, hogy tiszta szűzként vezesselek el Krisztushoz. Félek azonban, hogy a kígyó, amint álnokul rászédte Évát, a ti elméteket is megzavarja, és akkor vége Krisztushoz való őszinte ragaszkodásotoknak. Ha ugyanis valaki jönne és más Jézust hirdetne, mint akit mi hirdettünk, vagy más lelket kapnátok, mint amit elnyertetek, vagy más evangéliumot, mint amit elfogadtatok, szívesen vennétek (2Kor, 11,1-4).*

A hazugság atyjának egyéb cselekedeteit az alábbiakban foglalja össze az újszövetségi Szentírás.

Elcsábítja az egész világot Levetették a nagy sárkányt, az ősi kígyót, aki maga az ördög, a sátán, aki tévútra vezet az egész világot. A földre vetették, s vele együtt letaszították angyalait is (Jel 12,9).

Ő ösztönzi Ananiást és Szafirát, hogy hazudjanak a Szentléleknek (Csel 5,3).

Ő áll a varázslások mögött. Elimász varázsló az ő fia (Csel 13,10).

Az ő hűbéresei a hitetlen zsidók, akik elutasítják a Jézusban való hitet, az ördög fiai, aki hazug és a hazugság atya (Jn 8,41-44). Meg is akarják ölni Jézust, mert 'az igazságot mondja nekik' (Jn 8,40).

Ő támasztja a hamis tanítókat a keresztények elleni háború viselésére (Jel 12,17).

A Lélek világosan állítja, hogy a végső időkben némelyek elpártolnak a hittől, megtévesztő szellemekre és ördögi tanításra hallgatnak. Ezek képmutató hazudozók, akiknek meg van a lelkiismeretük bélyegezve (1 Tim 4,1-2).

Átadja hatalmát a tengeri vadállatnak, a totalitárius birodalomnak, amelynek szája tele káromlással (Jel 13, 1-8).

A szárazföldi vadállat is tőle függ, amely az álprófétákban működik, hogy becsapja az embereket, és imádtassa velük a hazug bálványt (Jel 13,11-17).